

Sibila Vigna

El regal de la Jacquie

Intermón
Oxfam

El regal de la Jacquie

Intermón
Oxfam

Direcció de la col·lecció: Raquel León

Traducció: Marta Campo

Consell assessor: Mª Àngels Alié, Carme Batet, Mireia Claverol, Anna Conangla, Montse López, Juan Manuel Matos, Laura Mendoza, Elena Millà, José Palos, Ferran Polo, Vanesa Quintana, Maria Rico

Coordinació de la producció: Elisa Sarsanedas

Disseny de la coberta i interiors: Lluís Torres

1a. edició: juny 2003

2a. edició: desembre 2007

© Autoria: Sibila Vigna

© Il·lustracions: Àngel Sauret

© Intermón Oxfam

Roger de Llúria, 15. 08010 Barcelona

Tel. 93 482 07 00. Fax 93 482 07 07

E-mail: info@IntermonOxfam.org

ISBN: 978-84-8452-206-5

Dipòsit legal: B-55.208-2007

Realització: MC producció editorial / Pàgina 98

Impressió: Press Line, Av. Bon Pastor 163-165, Sant Adrià de Besòs (Barcelona)

Imprès a Espanya

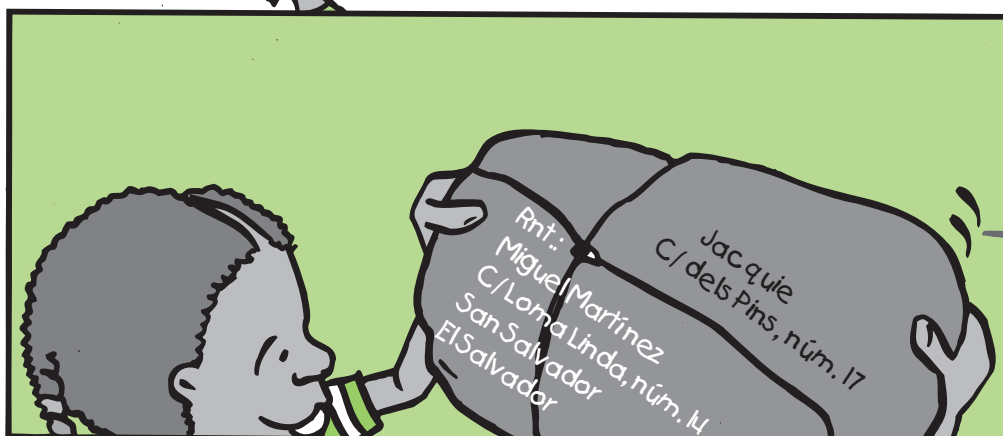
Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització escrita dels titulars del *copyright*, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment.

Imprès en paper exempt de clor.

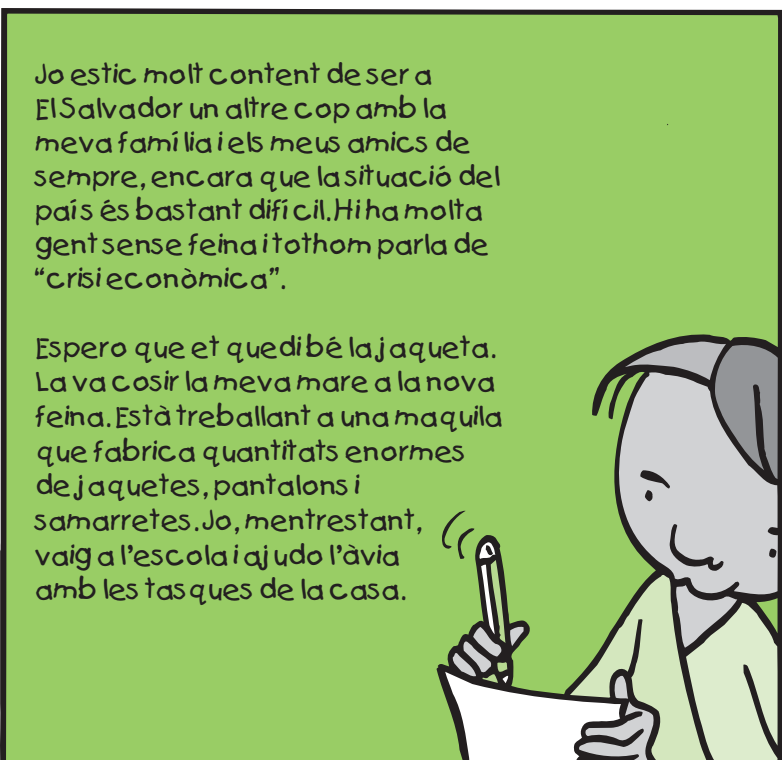
Í n d e x

El regal de la Jacquie	4
1 • Coneixent El Salvador	11
2 • Els nostres drets	12
3 • Anem a comprar	13
4 • Què comprem i què venem?	14
5 • Un viatge arreu del món	15
6 • Les persones treballadores tenen drets	18
7 • Drets en rebaixes	19
8 • Qui marca les regles del joc?	20
9 • Per rumiar	22
10 • Això ha de canviar!	23

El regal de la Jacquie

És d'en Miguel!
El meu amic salvadorenc!

Espero que quan
et posis la jaqueta
pensis en el teu amic
salvadorenc.

Molts records,
Miguel

Com m'agradaria
visitar en Miguel. Quina
llàstima que El Salvador
sigui tan lluny...

Us presento la Jac queie.
És una amiga que ve a
visitar-nos
des d'Espanya.

Que bé que hakis vingut
a veure'm!
Ja veuràs com ens
ho passarem!

I quan arriba el migdia.....

Després de dinar...

Què són aquells edificis tan grans que es veuen fora de la ciutat?

Són les màquines.
Es treballa la mare.
Anem a veure-la,
vós?

Al cap d'una estona...

Mira, Jacqui, aquesta gent està esperant que els contractin.

Vés amb compte, que no et vegin, si no estem perduts...

La mare
és a l'altra secció.
Anem-hi!

Què hi ha aquí?

Tant se me'n
dóna el que diguin
els treballadors.
En aquesta
empresa no
s'accepten
sindicats!

Coneixent El Salvador

Vols conèixer el meu país?

EL SALVADOR

- Població: 6.154.000 h.
- Superfície: 21.040 km²
- Capital: San Salvador
- Moneda: Colón salvadorenc
- Esperança de vida en néixer:
Homes: 67 anys
Dones: 73 anys
- Alfabetització: 76%
- Estudis universitaris: 18%
- Hi ha 91 metges per cada 100.000 persones

El Salvador és el país més petit de l'Amèrica Central i el de més densitat de població. Una cadena de volcans el travessa d'est a oest. El cafè és el principal producte comercial de les terres altes. A les àrees del Pacífic, més càlides, hi ha plantacions de canya de sucre. Les principals indústries són les agroalimentàries, el tabac, els productes químics i els tèxtils. És un dels països amb problemes més greus de deforestació de l'Amèrica Llatina. L'espanyol és l'idioma oficial i predominant. Alguns grups indígenes minoritaris parlen náhuatl i kekchí sobretot.

Guía del Mundo 2001-2002 (www.eurosur.org)

Saps què és una maquila?

La *maquila* és una empresa que es dedica a acoblar peces per elaborar el producte final. Requereix poca tecnologia i molta mà d'obra. Les *maquilas* treballen per a un contractista del Nord que els proporciona la primera matèria o les peces per acoblar.

Les *maquilas* solen instal·lar-se a les "zones franques", és a dir, zones industrials creades pels governs del Sud per atreure les inversions de les grans empreses anomenades "multinationals". Per fer-ho, els governs ofereixen grans facilitats econòmiques a les empreses: no paguen impostos, poden treure els diners del país amb facilitat i fan ús d'infraestructura i serveis locals.

Guía educativa para el consumo crítico. A. V. Libros de la Catarata, 1998

- Descriu la feina que fa la mare d'en Miguel.

- Quins problemes té la mare d'en Miguel a la feina?

Els nostres drets

Totes les persones tenim unes necessitats bàsiques que hem de satisfer per viure.

- Fes una llista de tot allò que necessites per viure.

Els drets asseguren que es cobreixen les necessitats bàsiques i protegeixen les persones. Els drets són les garanties i llibertats que ens permeten tenir una vida digna a tots els éssers humans.

- Algunes de les necessitats anotades corresponen a un dret de les persones. Encercla-les.
- Per què penses que en Miguel diu que no es respecten els drets dels treballadors? Discuteix-ho amb els teus companys i companyes.

Anem a comprar

Les persones tenim necessitats. De vegades, per cobrir aquestes necessitats, ens dirigim al comerç...

Què et sembla si anem a comprar? El mestre us indicarà qui compra i qui ven.

Quan acabi el joc, contesta:

- Compraves o venies?

- Com t'hi trobaves, en el personatge que feies?

Què comprem i què venem?

- Descobreix a la sopa de lletres 16 productes que podem comprar o vendre.

Els productes que s'ofereixen al mercat es poden classificar en béns i serveis.

Els béns són objectes que es produeixen per intercanviar-los al mercat per diners.

Escriu-ne dos exemples

A	M	D	T	B	T	X	H	S	F	T	V	C	R	Y	V	C
A	L	J	A	G	V	A	C	A	N	C	E	S	X	C	T	K
L	I	O	H	Q	E	G	T	A	T	I	B	A	H	N	E	M
I	E	G	C	T	J	S	Z	I	F	C	S	J	R	B	A	J
M	G	Z	U	S	C	R	B	K	C	L	A	T	X	E	T	O
E	T	G	S	A	E	J	K	H	L	I	D	L	D	S	R	G
N	E	N	E	R	W	N	A	C	X	K	R	V	Ç	E	E	U
T	M	O	R	D	I	N	A	D	O	R	V	T	P	A	E	I
S	Z	Q	B	C	F	L	X	K	R	S	B	E	C	N	T	N
A	S	C	I	T	S	E	M	O	D	O	R	T	C	E	L	E
G	E	X	L	Q	L	D	B	W	W	Y	B	M	P	L	L	S
D	R	Y	L	T	R	A	N	S	P	O	R	T	F	Z	Ç	E

- Què compra i ven la teva família?

Amb els productes de la sopa de lletres fes-ne dues llistes.

La meva família compra:

La meva família ven:

Els serveis són tasques o activitats que es fan a canvi d'un preu.

Escriu-ne dos exemples

- Els teus pares reben diners per la seva feina? Si en reben, què tenen a veure aquestes feines amb el mercat?

Un viatge arreu del món

*“Has pensat alguna vegada d'on ve la roba que portes?
Et convido a descobrir la història d'uns texans.”*

Història d'uns texans

En una gran botiga de la ciutat britànica d'Ipswich, uns pantalons texans de la marca Lee Cooper esperen que algú els compri. Abans d'arribar fins aquí, aquests pantalons han fet un llarg recorregut arreu del món.

Fa uns dies van arribar de França, però abans havien viatjat des de Tunísia. Allà, a la ciutat de Ras Jebel, hi ha la fàbrica de confecció. En aquesta gran fàbrica hi treballen unes 500 dones cosint, molt ràpid i durant tot el dia, les diferents peces que formen part dels pantalons.

*Però..., d'on vénen la roba, els botons
i la cremallera dels pantalons?*

El cotó de la roba texana dels pantalons es cultiva a Benín, però el cotó per a la roba de les butxaques es cultiva al Pakistan.

La roba es fa a Itàlia, però es tenyeix amb un tint especial produït a Alemanya. Quan arriba a la fàbrica de Tunísia, la roba es renta amb pedra tosca extreta d'un volcà inactiu de Turquia. En aquest procés de rentat gran part del tint es desprèn i va a parar als rius.

Els fils per cosir els pantalons es fabriquen a Irlanda del Nord i es tenyeixen de colors a Espanya.

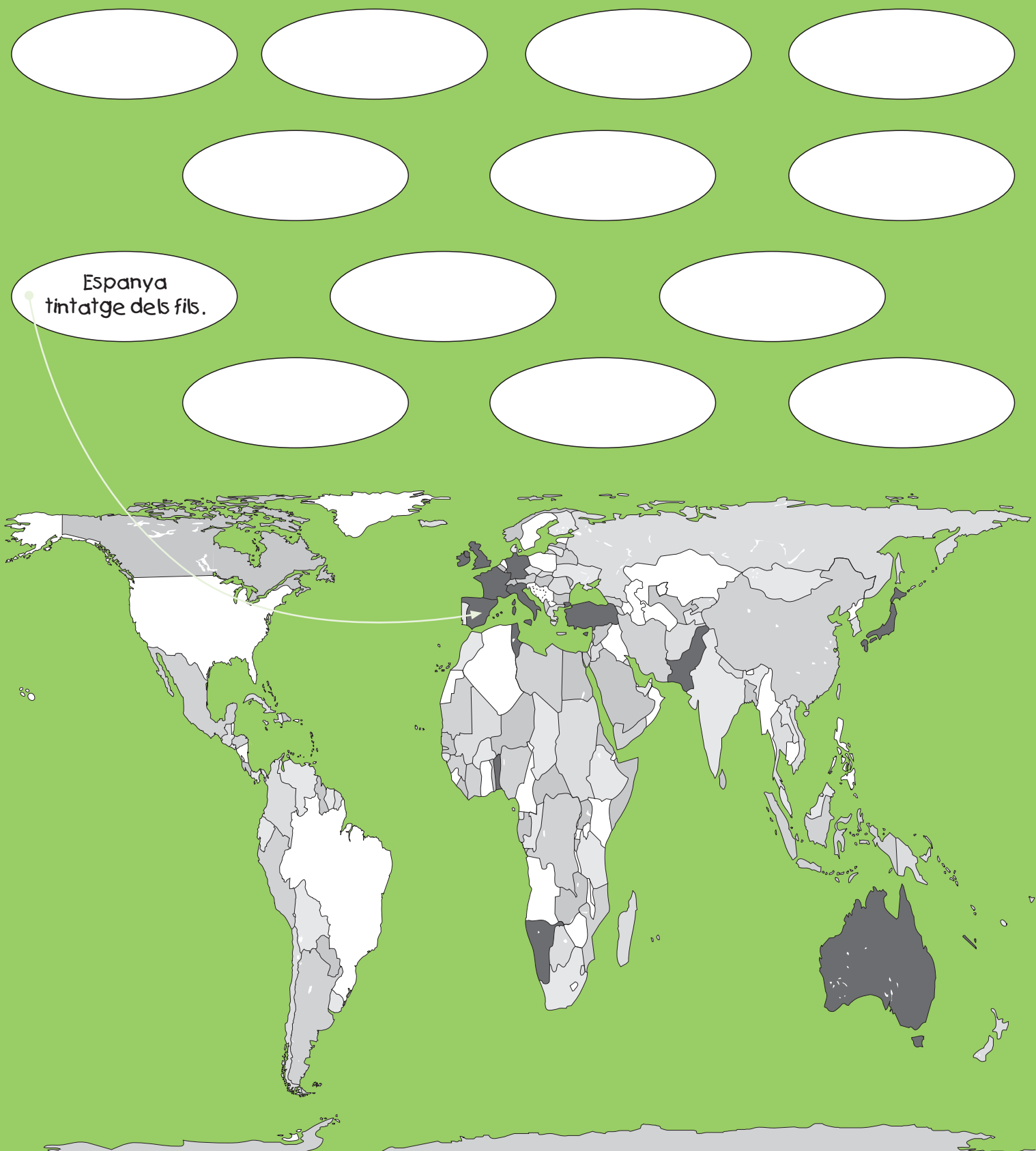
Les cremalleres es fan en dues parts: la cinta de polièster es fabrica a França i les dents metàl·liques es fan amb un llautó que ve del Japó. El llautó, que també serveix per fer els botons i els reblons, es fabrica a Alemanya amb coure procedent de les mines d'Austràlia i de Namíbia.

Per acabar, totes les peces es reuneixen a la fàbrica de Ras Jebel. Des d'allà, els pantalons acabats surten de viatge cap a la botiga.

Adaptat de l'article *La vuelta al mundo*, publicat al núm. 263, de novembre de 2001, de la revista Integral.

- Quan hakis llegit el text:

Subratlla en color vermell tots els països implicats en la producció dels texans.
Subratlla en color blau les diferents etapes de producció.

- Observa el mapa i escriu en el lloc adequat el nom de cada país implicat en la producció dels texans i l'etapa de producció corresponent.
- Dibuixa amb fletxes blaves el sentit del recorregut dels texans i dels diferents components.

Problemes durant el viatge...

- Llegeix els textos següents, en els quals trobaràs més informació sobre el viatge dels texans.
- Fes de periodista i posa-hi un titular a cada text.

Titular:

La producció del cotó a Benín manté els cultivadors tan pobres com fa cent anys, quan França va introduir el cultiu a la regió. Un dels pocs canvis que hi ha hagut des d'aleshores al cultiu és que ara es fan servir plaguicides i fertilitzants. Alguns d'aquests productes químics han causat malalties greus o mortals als treballadors del cotó.

Titular:

El rentat a la pedra de la roba texana, que es fa a Tunísia, és un dels processos més bruts de la producció. Quan el tint arriba als rius impedeix l'entrada de llum a l'aigua, i per això moren les plantes i els peixos.

Titular:

A la fàbrica de Ras Jebel, les cosidores cobren 220 dinars al mes (uns 180 euros), bastant per sota de la mitjana de la indústria tèxtil tunisiana. Algunes d'elles es queixen perquè l'hora límit legal per treballar són les deu de la nit, però de vegades han de treballar fins a les onze. D'altres expliquen que només tenen quinze minuts (dues vegades al dia) per anar i tornar als lavabos, que es troben força lluny de l'àrea de treball.

Titular:

Les mines de coure de Tsumeb, a Namíbia, moltes vegades contenen contaminants forts, com l'arsènic i altres minerals tòxics. A pesar que és la principal indústria de la regió, hi ha una gran preocupació pels efectes que puguin tenir aquests contaminants sobre la població dels voltants. Alguns miners han patit lesions pulmonars greus per aquest motiu.

- Quan hagi llegit tots els textos, subratlla les situacions que pensis que són injustes.
- Tria 4 productes de roba, 4 parells de sabates, 4 electrodomèstics i mira d'on provenen. Anota els resultats i compara'ls amb els dels teus companys o companyes de classe.

	Roba	Calçat	Electrodomèstics
Tipus de productes			
País d'origen			

- Què n'opines, dels resultats?

Les persones treballadores tenen drets

*Abans hem parlat dels drets laborals.
Vegem quins són.*

- Totes les persones tenen **dret a treballar** i a escollir lliurement la seva feina.
- Totes les persones tenen dret a tenir **condicions de treball justes** i satisfactòries.
- Totes les persones tenen dret a un **salari just** que proporcioni una vida digna per a tota la família.
- Totes les persones tenen dret a la **seguretat social** en cas d'atur, malaltia o vellesa.
- Totes les persones tenen dret a fundar **sindicats** i a formar-ne part.
- Totes les persones tenen dret al **descans**, a gaudir de temps lliure, a tenir una jornada raonable de treball i a vacances pagades.
- A més està **prohibit el treball forçat** i hi ha una **edat mínima** per començar a treballar.

- Comenta aquests drets amb el pare, la mare, els avis... i pregunta'ls si pensen que són drets que es respecten en el nostre país. Escriu les conclusions que treguis.

Drets en rebaixes

- Llegeix amb atenció els textos següents.

La història de la Leyli

La Leyli vivia amb la seva família a Java Central, a Indonèsia. Quan va acabar els estudis, el 1997, es va traslladar a Java de l'Oest per treballar a la fàbrica Nikomas, que es dedica a la fabricació de calçat per a moltes marques conegudes.

Quan va aconseguir la feina, la Leyli estava molt contenta perquè el sou li permetria ajudar a pagar els estudis de les seves germanes petites.

Però el sou era tan baix que només li arribava per sobreviure. Per poder estalviar, la Leyli compartia un petit dormitori a la pròpia fàbrica amb onze treballadores més. La Leyli i les seves companyes treballaven molt dur per arribar als objectius de producció establerts, però quan no ho aconseguien els supervisors les ofenien i insultaven.

Cansada d'aquesta situació, la Leyli va decidir unir-se al sindicat. Quan els seus caps se'n van assabentar, la van amenaçar seriosament perquè deixés d'anar a les reunions.

Ara, la Leyli està casada amb un treballador de la fàbrica i tenen un fill petit que viu amb els avis a Java Central. Tots dos han de treballar moltes hores per poder mantenir-se i enviar diners per a la manutenció del nen. Com que els viatges són molt cars, la Leyli i el seu marit s'han d'alternar per anar a visitar el seu fill cada quatre mesos.

Elaborat a partir de "Case Study: Leyli's Story" (extret de l'informe sobre Nike d'Oxfam Community Aid Abroad).
<http://caa.org.au/campaigns/nike/reports/machines/introduction.html>

La Momena, una nena de Bangla Desh

Sóc la Momena i visc a Dhaka, a Bangla Desh. Abans vivia en un poble petit, però fa temps la meua família va decidir instal·lar-se a la capital per aconseguir feina. A la mare la van contractar en una fàbrica tèxtil de confecció de roba. El sou no era gaire alt, però aquells diners eren molt necessaris per a la família. Havia començat a estudiar en una escola del barri, on vaig fer nous amics i amigues aviat.

Però fa uns mesos, a la mare i a moltes altres treballadores les van acomiadar de la fàbrica. Els patrons van dir que ja no els podien donar feina perquè havien baixat les vendes. Això passa perquè els països rics cada cop compren menys quantitat de productes tèxtils al nostre país.

Jo he hagut de deixar l'escola i buscar feina per ajudar la mare. Espero poder tornar a l'escola aviat...

Quins drets penses que s'estan incomplint en cada cas?

Història de la Momena:

Història de la Leyli:

- Argumenta el que hagis opinat:

Qui marca les regles del joc?

• Aclarim idees

Un **sindicat** és una organització de treballadors i treballadores que té com a objectiu defensar els drets laborals. La força d'un sindicat és la negociació col·lectiva. S'aconsegueixen millors resultats negociant tots junts que cada persona per la seva banda.

- Coneixes algun sindicat? Quins?

- Amb qui negocien els sindicats?

Una de les formes que tenen els sindicats de pressionar per aconseguir els objectius que es proposen és la vaga. Una vaga, feta per un grup de treballadors, consisteix a deixar de treballar per protestar o per demanar millores laborals.

- Quin altre tipus de vagues coneixes?

- Quines altres formes de protesta coneixes?

• Juguem

Som treballadors i treballadores de Textiles Lano-sa, la maquila on treballa la mare d'en Miguel a San Salvador. Us ha costat molt aconseguir aquesta feina perquè a San Salvador hi ha molta gent a l'atur i no hi ha gaires llocs de treball.

La roba que produïu a la maquila es ven a Europa i als Estats Units amb etiquetes de marques molt conegudes.

Teniu els horaris de treball següents: de dilluns a dijous entreu a tres quarts de set del matí i sortiu a les set de la tarda; el dissabte treballeu fins a les dues.

Aquests dies esteu fent samarretes. Cadascun de vosaltres fa una costura diferent de la samarreta. La producció és de 250 peces per hora. Heu de treballar molt ràpid i sense distraccions: una costura darrere l'altra sense aixecar el cap de la màquina de cosir. Les peces que no estan acabades a la perfecció no són acceptades i us les descompten.

Alguns dies no arribeu a complir els objectius establerts i us heu de quedar fent hores extres, hores que en general no es paguen.

D'altra banda, el sou no us arriba per cobrir les necessitats bàsiques de les vostres famílies. A la fàbrica, a més, les condicions de treball no són gaire bones: hi ha poquíssims lavabos i fa moltíssima calor perquè no hi ha ventiladors. Si alguna persona es posa malalta i falta tres dies, és acomiadada de forma immediata.

Experiències anteriors us han demostrat que les protestes individuals serveixen de poc, ja que l'empresa acomiada els qui no estan d'acord i contracta gent nova. Per això, aquesta vegada, amb moltíssim d'esforç, heu aconseguit formar un sindicat. Sou optimistes perquè el 80% dels treballadors i treballadores s'hi ha integrat.

A l'última assemblea **heu decidit declarar una vaga...**

- Com t'has sentit jugant a aquest joc?
- Heu pogut solucionar el problema de manera satisfactòria? Per què?
- Et sembla just el resultat final? Per què?
- Qui ha marcat les regles del joc en aquest cas?
- En què s'assembla aquest joc a la realitat?

Per rumiar

- Llegeix les afirmacions següents i subratlla cada resposta amb un d'aquests colors:

verd: hi estic d'acord

vermell: hi estic d'acord

blau: no n'estic segur

Un gran consum de béns i serveis afavoreix:

la satisfacció de les necessitats que tenim
més llocs de treball als països pobres
problemes per a la salut i el medi ambient
l'explotació laboral

Els drets dels treballadors no sempre es respecten... Els responsables d'aquesta situació són:

els sindicats de treballadors i treballadores
els patrons de les empreses
els governs dels països rics i dels països pobres

Avui dia, el comerç internacional afavoreix:

sobretot els països rics
sobretot els països pobres
tant els països pobres com els rics
les grans empreses multinacionals

Algunes conseqüències de les injustícies del comerç internacional són:

la baixada dels guanys de les multinacionals
la pobresa de les persones treballadores i productores del Sud
la impossibilitat d'estudiar per a molts nens i nenes del Sud
la pujada dels preus per als consumidors

- Compara els resultats amb els teus companys i companyes i argumenta el que hagi opinat.

Això ha de canviar!

• Al Sud

Davant de les situacions injustes que provoca el comerç internacional, les persones del Sud s'organitzen per defensar els seus drets.

Llegeix amb atenció:

Els nens i nenes es fan sentir

Igual que la Momena, molts nens i nenes de Bangla Desh han hagut de deixar l'escola perquè al pare o a la mare l'havien acomiadat d'una fàbrica tèxtil. El motiu dels acomiadaments és que Europa i els Estats Units compren menys productes tèxtils a Bangla Desh.

El 28 d'abril de 2002, nens i nenes de Dhaka van formar una gran cadena humana per denunciar aquesta situació.

© Antennas Internationales

Samarretes fetes amb dignitat

Back Aarong és una organització de comerç just de Bangla Desh. Es va fundar el 1978 amb l'objectiu de millorar la qualitat de vida dels petits artesans i artesanes. Amb el temps, l'organització va créixer i, avui dia, agrupa 350 cooperatives i més de 350.000 persones que es dediquen a la producció d'artesanies, samarretes, roba i productes tèxtils per a la llar.

Avui els canvis són visibles: les persones que formen part de Back Aarong obtenen un preu just pels productes que elaboren, participen en la presa de decisions, tenen accés a serveis de salut i educació i promouen un model de comerç més just i solidari.

- **Al Nord**

A Europa cada cop més persones donen suport al comerç just.

És una forma de comerç alternatiu entre el Sud i el Nord que assegura:

- Que els productors el Sud millorin pel que fa a condicions de vida.
- Que els consumidors del Nord comprin productes sans, elaborats amb dignitat i que no fan malbé el medi ambient.

Podràs trobar productes de comerç just en unes quantes botigues i en alguns supermercats.

Els principis del comerç just són:

- Salariis per a una vida digna
- No a l'explotació infantil en el treball
- Igualtat entre homes i dones
- Respecte al medi ambient
- Acompliment dels drets laborals

I tu què pots fer-hi?

- Anota primer les coses que has descobert en aquest quadern, i comenteu entre tots algunes propostes per ajudar a canviar la situació d'injustícia en què viuen milions de persones al món.